

CÜMLEDE ANLAM

1. İyi Cümlelerin Özellikleri

Akıcılık: Dilde pürüzlü söyleyişe yer vermemektir

Açıklık: Bir cümleden herkesin aynı anlamı çıkarması

Yalınlık (sadelik): Cümlede herhangi bir sanata yer vermemektir.

Yoğunluk (Özlülük): Az sözle çok şey anlatmaktır.

Duruluk: Gereksiz sözcük kullanmamaktır.

Doğallık: Yapmacıklı ifadeye yer vermemektir.

Özgünlük: Kendine has başkalarına benzememektir.

Tutarlılık: Kişinin çelişmemesidir.

Evrensellik: Bütün dünya uluslarına seslenmektir.

Ulusallık: Kendi kültüründen örnek verilmesidir.

Etkileyicilik: Merak unsurunu ön planda tutmaktır.

2. Cümlede Anlatım Biçimleri

a) Nesnel Anlatım

- Kanıtlanabilen ve doğruluğu kişiden kişiye değişmeyen cümlelerdir.
- Suyun kaynama sıcaklığı 100 derecedir.

b) Öznel Anlatım

- Kanıtlanamayan ve doğruluğu kişiden kişiye değişen cümlelerdir.
- En tatlı hayvan ördeklerdir.

c) Doğrudan Anlatım

- Bir cümleyi olduğu gibi aktarmaktır.
- Oğluna hemen eve gel dedi.
- Kitap okumak istemiyorum yazmış.

d) Dolaylı Anlatım

- Bir cümleyi değişiklik yaparak anlatmaktır.
- Oğluna eve gelmesini söyledi.
- Kitap okumak istemediğini yazmış.

3. Cümleler Arası Anlam İlişkileri

a) Neden-Sonuç İlişkisi:

- İlk olay sebebi diğer olay açıklamasıdır. "-dığı için, -diğinden, -dan dolayı, çünkü yüzünden" gibi cümle bu ekleri alır.
- Şarkıları dinlendiği için çok mutlu olmuştu.

b) Amaç-Sonuç İlişkisi:

- İlk olay amacı diğer olay ise o amacın yargısını bildirir. "-mek için, -maya" gibi cümle bu ekleri alır.
- Çocuklarına bakabilmek için çalışıyor.

c) Koşula Bağlılık İlişkisi:

- İlk olayın gerçekleşebilmesi ikinci olaya bağlıdır. "-se, -sa, -mı, -mi, ancak, üzere" gibi cümle bu ekleri alır.
- Babam bugün eve erken gelirse sinemaya gideceğiz.

4. Cümlede Yansıtılan Duygu ve Düşünceler

a) Kanıksama:

- Kişinin olumsuz bir duruma alışması ve tepki vermez duruma gelmesidir.
- Yerlere atılan çöpleri artık görmezden geliyorum

b) Yadsıma:

- Yorum götürmeyen cümlelere yadsıma cümleler denir yada yapılan şeyi inkar etmedir.
- Benim bunları yapacağıma nasıl inandın

c) Hayıflanma:

- Kişinin yapamadığı bir şeyden dolayı içerlemesidir.
- Nasıl geçti habersiz o güzelim yıllarım

ç) Pişmanlık:

- Kişinin yaptığı ya da söylediği bir şeyden rahatsızlık duymasıdır.
- Ellerim kırılıyaydı da vurmasaydım

d) Olasılık:

- Bir durumun gerçekleşebilme ihtimalinden bahsedilmesidir.
- Belki seneye tatil gideriz.

e) Öykünme:

- Özgünlüğün zıttı yani taklit etmektir.
- Hasan Asaf'ın şiirlerinde Rezaizade'nin etkisi belirgindir.

f) Varsayım:

- Gerçekleşmemiş bir olayı gerçekleşmiş gibi düşünmektir.
- Diyelim ki sana seni sevdiğini söyledi.

g) Yakınma:

- Bir kişinin yaptığı yanlış üçüncü bir kişiye söylemektir.
- Düşününe beni çağırmadı.

ğ) İkilem:

- İki seçenek arasında kalındığını bildiren cümlelerdir.
- Acaba dizüstü bilgisayar mı alsam?

h) Sitem:

- Bir kişinin yaptığı yanlış ona söylemektir.
- Düşününe beni çağırmadın.

ı) Kinaye:

- Söylenenin tam tersini gösteren cümlelerdir.
- Trafik kurallarına çok uyuyorsun, gelene kadar tüm kırmızı ışıklarda geçtik.

i) Düşsel Öğeler:

- Cümlede edebi sanatlara yer verilmesidir.
- Bu nehir ağır akar yorgun mu bilmem

j) Kaygı:

- Endişe ve tasa bildiren cümlelerdir.
- Denizde bu kadar yüksek dalga olmazdı yoksa fırtına mı geliyor?

k) Karşıt Durum:

- İki zıt anlamın cümlede bir arada kullanılmasıdır.
- Sabahları sinirli olan babam bazen neşeli davranıyordu

l) Aşamalı Durum:

- Bir zamana göre bir şeylerin gerçekleşmesidir.
- Günden güne iyileşiyordu.

m) Yorum:

- Bir olayı kişinin kendi düşüncesiyle açıklamasıdır.
- Patara plajı, temiz kumu ve denizi ile çok sevdiğim bir yerdir.

n) İşlev:

- Bir şeyin bir özelliğinden bahsedilmesidir.
- Çizgi filmlerin çocukların hayal gücünü zenginleştirme özelliği var.

o) Özeleştiri:

- Kendini eleştirmektir.
- Arkadaşlarımla vakit geçirdiğim kadar ders çalışmıyorum.

ö) Eleştiri:

- Başkasını eleştirmektir.
- Konularını kurgulamada gösterdiği özeni sözcük seçiminde göremiyor.

p) Azımsama:

- Yetinmeme durumudur.
- 10 lirayla bugünü geçiremem.

r) Küçümseme:

- Birinin yaptığı işi yeterli görmemeyi bildirir.
- Üniversiteyi bitirecekmişite ailesine bakacakmış.

s) Gerçekleşmemiş Beklenti:

- Bir kişiden yapılması istenen olayın gerçekleşmediğini öğrenmektir.
- Gelince ararsın sanmıştım.

ş) Tasarı:

- Geleceğe dair plan yapmaktır.
- Önümüzdeki yıl araba alacağım.

t) Ön yargı:

- Gerçekleşmemiş bir durum hakkında olumlu veya olumsuz fikir yürütmektir.
- İyi bir adama benziyor (olumlu)

u) Karşılaştırma:

- İki şeyi birbirine kıyaslamaktır. "en, daha, göre" sözcükler cümle içerisinde bulunur.

- En iyi divan Őiri gazeldir.
- Abin herkesten daha baŐarılı.